

Milla Räisänen, Mikael Kuitunen, Lauri Partanen & Pia Österlund

milla.raisanen@helsinki.fi, mikael.kuitunen@helsinki.fi, lauri.partanen@helsinki.fi, pia.osterlund@helsinki.fi

Lääketieteelliseen koulutukseen valikoituminen

Valikoituminen yliopistokoulutukseen on muuttunut 1900-luvulla Suomessa valtavasti. Vuosisadan alkupuolella yliopistoon otettiin vielä kaikki halukkaat. Sisään pääsyä alettiin rajoittaa 1930-luvulla ja aluksi vain tietyillä aloilla. Nykyään yliopistojen hakijamäärät ovat kasvaneet voimakkaasti ja opiskelemaan pääseminen on yhä vaikeampaa. Yliopistoon haetaan valintakokeiden kautta ja hakijoista hyväksytään vain pieni osa. Esimerkiksi Helsingin yliopiston suosituimmille aloille pääsee alle viisi prosenttia hakijoista. Tämä tarkoittaa sitä, että moni opiskelija joutuukin pyrkimään sisään useita kertoja ennen opiskelupaikan saamista. Niinpä yliopisto-opinnot aloitetaan usein myöhemmin kuin esimerkiksi monissa muissa Euroopan maissa (Rinne, Haltia, Norin & Jauhiainen, 2008). Sisään pääsyrajojen kiristytessä monet opiskelijat hakeutuvat valmennuskursseille parantaakseen mahdollisuuttaan saada mieleisensä opiskelupaikka. Valmennuskurssit osana valikoitumista yliopistokoulutukseen herättävät paljon tunteita ja keskustelua yhteiskunnassa. Ovatko valmennuskurssit kirous vai siunaus? Tässä kirjoituksessa tarkastelemme yliopistokoulutukseen valikoitumista ja erityisesti valmennuskurssien roolia siinä.

Yliopistokoulutukseen valikoitumisen lyhyt historia

Alussa opiskelupaikan yliopistossa sai suoraan ylioppilastodistuksen avulla, kunnes 1930-luvulta lähtien ylioppilasmäärän kasvaessa yliopistot alkoivat valita opiskelijoita ylioppilastodistuksen sijaan erillisillä valintakokeilla (Lahtinen & Välijärvi, 2014). Esimerkiksi lääketieteelliseen tiedekuntaan pääsi opiskelemaan, kun oli suorittanut filosofian kandidaatin tutkinnon aluksi filosofisessa tiedekunnassa ja myöhemmin perusluonnontieteissä (Aalto, 2010). Käytäntö muuttui vuonna 1933, kun yliopisto sai erityisellä asetuksella ottaa käyttöön numerus clausuksen eli sisään pääsyrajoitukset, vaikka rajoittamista aluksi pidettiin yliopiston hengen vastaisena. Numerus clausuksen ja valintakokeiden myötä ylioppilastutkinnon asema muuttui, koska se antoi vain oikeuden pyrkiä jatko-opintoihin eikä enää automaattisesti oikeuttanut opiskelupaikkaan yliopistossa (Lahtinen & Välijärvi, 2014). Sotien jälkeen vuonna 1945 otettiin käyttöön pääsykoe, jonka lisäksi valintaan vaikuttivat ylioppilas- ja koulutodistukset (Aalto, 2010). Vähitellen sisään pääsyrajoitukset otettiin käyttöön myös kaikilla muilla yliopistoaloilla (Aalto, 2010).

Erimuotoiset valmennuskurssit ovat kulkeneet ylioppilastutkinnon ja yliopiston pääsykokeiden rinnalla alusta lähtien. Esimerkiksi jo 1800-luvulla maisterit järjestivät ylioppilastutkintoon valmistautuville preppauskursseja. Vuonna 1945 pääsykokeiden käyttöönoton yhteydessä oltiin huolissaan ”epäterveestä liiketoiminnasta” ts. valmennuskursseista, mutta vuonna 1961 tehdyssä tutkimuksessa

todettiin, etteivät valmennuskurssit merkittävästi vaikuttaneet sisään pääsyyn (Aalto, 2010).

Valintakoeikäntöihin tuli huomattavia muutoksia 1970-luvulla, jolloin koulutuspolitiikkaa ohjasi tasa-arvon lisääminen hakijoiden välillä. Tavoitteena oli, että valinnat mittaavat motivaatiota, kykyä suoriutua opinnoista ja soveltuvuutta alalle. Lääketieteellisessä tiedekunnassa valintakokeeseen lisättiin psykologian koe, jolla parannettiin niiden opiskelijoiden mahdollisuuksia, jotka eivät koulussa olleet matemaattisilla linjoilla. Samalla avattiin reitti terveydenhuoltoalan tutkinnon suorittaneille. Aikaisempien vuosien karsintakurssit korvattiin pääsykoekirjoilla (Aalto, 2010). 1990-luvulla lääketieteen opetusta kehitettiin integroinnin ja ongelmalähtöisyyden pohjalta, mikä heijastui osaltaan myös valintakoeuudistukseen (Aalto, 2010).

Tasa-arvoinen koulutuspolitiikka on edelleen suomalaisen yhteiskunnan perustavoitteita ja sen toteutumista hakijoiden kesken on pyritty tehostamaan eri tavoin, kuten vuonna 1986 käyttöön otetuilla uusien ylioppilaiden lisäpisteillä. Lisäpisteistä huolimatta hakijoiden määrän jatkuva kasvu ja välivuosien yleistymisen ovat 1990- ja 2000-luvuilla merkittävästi laskeneet uusien ylioppilaiden osuutta yliopistoon hyväksytyistä, eikä lisäpisteiden antaminen enää ole mahdollista nykypäivänä (Aalto, 2010).

Yliopistot ovat viime vuosikymmeninä pyrkineet vaikuttamaan sisään pääsyn tasa-arvoisuuteen myös muuttamalla pääsykokeiden sisältöä. Lääketieteessä lukion fyysiikka, kemia ja biologia korvattiin Galenos-kirjalla, josta valintakokeisiin opiskeltiin lääketieteen perusteet. Kirjan

Taulukko 1. Suosittujen koulutuslinjojen sisäänpääsyprosentteja Helsingin yliopistossa (HY, 2013)

Hakukohde	Hakeneet	Kokeisiin osallistuneet	Hyväksytyt kaikista	Hyväksytyt kokeisiin osallistuneista
Biologia	1400	886	6 %	10 %
Farmaseutin koulutusohjelma	873	482	18 %	32 %
Historia	824	344	5 %	12 %
Luokanopettajan koulutus	2283	1111	6 %	12 %
Lääketieteen koulutusohjelma	1315	842	7 %	12 %
Maantieteen koulutusohjelma	775	388	8 %	15 %
Oikeusnotaari ja oikeustieteen maisteri	2403	1425	9 %	15 %
Psykologia	1721	845	3 %	6 %
Teologia	781	338	21 %	48 %

käyttöönotto johti kuitenkin siihen, että saman vuoden ylioppilaiden määrä sisäänpäässeistä laski jatkuvasti. Lopulta lääketieteellisessä tiedekunnassa palattiin kaksi vuotta sitten lukion oppisisältöihin pohjautuviin pääsykokeisiin. Tällä hetkellä lääketieteellisen opiskelijavalinnoissa käytetään yhteisvalintaa, jossa opiskelijoista valitaan ensin puolet ylioppilastutkinnon ja valintakokeen painotetun yhteistuloksen perusteella ja loput opiskelijoista pelkän valintakokeen perusteella (Lahtinen & Välijärvi, 2014).

Yhteisten valintakokeiden lisäksi tasapuolisuutta on pyritty lisäämään myös aineistokokeilla (Lahtinen & Välijärvi, 2014). Esimerkiksi lääketieteellisen valintakokeessa aineiston saa käyttöönsä vasta kokeen alettua, jolloin aineiston omaksumiskyky testataan itse valintakokeessa.

Yhä useampi hakee – harva pääsee sisään

Helsingin yliopiston hakijamäärät ovat kasvaneet viime vuosina. Taulukossa 1 on esitetty sisäänpääsyprosentteja muutamille yliopiston suosituimmille koulutuslinjoille vuonna 2013 (HY, 2013). Vaikka taulukon mukaan kovin kilpailu opiskelupaikoista on psykologiassa, esimerkiksi lääketieteen ja kasvatustieteen hakijoista vain murto-osa tulee valituksi.

Myös lääketieteellisen tiedekunnan hakijamäärät ovat selvästi nousseet viimeisen yhdeksän vuoden aikana. Hakijoista 8,3 % hyväksyttiin lääketieteelliseen tiedekuntaan ja taulukon mukaan lääketieteen koulutusohjelmaan hyväksyttiin vain 7 %. Hyväksymisprosentti on laskenut koko ajan, ja esimerkiksi vuonna 2005 se oli 12,5 %. Kasvavien hakijamäärien lisäksi muutoksen syynä lienevät uudistukset pääsykoekirjallisuudessa. Toisaalta sisäänpääsyraajat ovat tiukentuneet 12,5 prosentista 9,7 prosenttiin myös Galenoksen aikana. Kahden viimeisen vuoden aikana sisäänpäässeiden osuus on pysynyt samana. Naisten osuus hakijoista ja hyväksytyistä on pysynyt viimeisten yhdeksän vuoden aikana 55–65 prosentin ja 48–65 prosentin välillä. Oppikirjan poistamisen jälkeen naisten osuus on ollut aavistuksen matalampi. Lääketieteellisen tiedekunnan kaltaisia trendejä hakijoiden määrissä ja sisäänpääsyrajojen tiukentumisessa nähdään myös muissa tiedekunnissa. (HY, 2013).

Valmennuskurssit – siunaus vai kirous?

Opiskelupaikan saadakseen yhä useammat hakijat käyvät valmennuskurssin. Valmennuskurssien tarkoituksena on auttaa opiskelijoita valmistautumaan yliopiston valintakokeisiin. Niillä käsitellään pääsykokeisiin tulevaa asiasisältöä ja opiskelutekniikoita sekä harjoitellaan valintakoe-tilannetta simuloitujen pääsykokeiden avulla. Valmennuskurssit keskittyvät suurimpiin kaupunkeihin ja niitä järjestävät yleensä yksityiset yritykset. Yritysten lisäksi esimerkiksi oikeustieteellisen tiedekunnan oikeustieteen ylioppilaiden yhdistys, Pykälä ry, järjestää valmennuskursseja oikeustieteelliseen tiedekuntaan pyrkiville (Pykälä ry, 2014). Lisäksi Kandidaattikustannus Oy ja Medicinarklubben Thorax r.f. järjestävät omia valmennuskurssejaan (Kandidaattikustannus Oy, 2014; Medicinarklubben Thorax r.f., 2014). Valmennuskursseja järjestetään erityisesti aloilla, joille on perinteisesti ollut vaikea päästä opiskelemaan, kuten lääketieteessä, psykologiassa, oikeustieteessä ja kasvatustieteessä. Viime vuosina kursseja on alettu järjestää myös muilla aloilla, kuten biologiassa, historiassa ja teologiassa.

Valmennuskurssit maksavat 500–6500 euroa kurssimuodosta ja oppituntien lukumäärästä riippuen. Tyypillisesti kurssit sisältävät 150–700 oppituntia. Esimerkiksi lääketieteessä ja kasvatustieteessä järjestetään myös niin sanottuja takuukursseja, joissa opiskelijat saavat seuraavan vuoden kurssin ilmaiseksi, jos he eivät pääse opiskelemaan. Taulukossa 2 on esitetty muutamien lääketieteen valmennuskurssien hintoja eri yrityksittäin. Tiedot on kerätty yritysten kotisivuilta. Kalleimmat kurssit ovat suuria oppituntimääriä sisältäviä takuukursseja, kun taas halvimmat ovat luonteeltaan itseopiskelukursseja.

Tarkkaa tutkimustietoa siitä, kuinka moni suosituille koulutusaloille päässeistä on käynyt valmennuskurssin, ei ole. Ylioppilaslehden vuonna 2005 tekemän selvityksen mukaan Helsingin yliopiston oikeustieteelliseen tiedekuntaan päässeistä 99 %, lääketieteelliseen päässeistä 81 % ja kauppatieteelliseen päässeistä 44 % olivat käyneet jonkin valmennuskurssin (Rämö, 2005). Valmennuskeskus Oy:n kurssipäällikkö Sami Puurtinen on arvioinut, että 25–40 % heidän kurssilaisistaan pääsee vuosittain opiskelemaan

Taulukko 2. Lääketieteen valmennuskurssien hintoja lukuvuonna 2014–2015 ja oppituntimääriä yrityksittäin

Järjestäjä	Oppitunteja	Hinta	Järjestäjä	Oppitunteja	Hinta
Eximia	400	6450	Valmennuskeskus	434	5490
Eximia	145	1590	Valmennuskeskus	Itseopiskelu	470
Eximia	58	590	Valmennuskeskus	167	1920
Lääkisvalmennus	144	2100	Kandidaattikustannus	Etäkurssi	850
Mafyvalmennus	153	1990	Thorax	140	770

(Vehmanen, 2011). Luvut ovat 5–8 kertaa suuremmat kuin keskimäärin sisäänpäässeet. Hänen mukaansa tulos vaihtelee myös kurssittain, sillä joillakin kursseilla sisäänpäässeitä on jopa 65 %. Valmennuskursseihin liittyvissä prosenttiluvuissa ongelmana on kuitenkin se, ettei mikään taho kerää niitä keskitetysti ja yritysten välillä saattaa olla esimerkiksi eroja siinä, miten kurssilaisten sisäänpääsyprosentit lasketaan.

Mistä valmennuskurssien väitetty tehokkuus sitten johtuu? Syyksi Puurtinen ehdottaa, että ne antavat opiskelijoille itsevarmuutta, auttavat löytämään ongelmia opiskelutekniikassa, lisäävät suunnitelmallisuutta ja tehostavat opiskelua, mikä voi vaikuttaa myös varsinaiseen yliopisto-opiskeluun.

Yhdysvalloissa tehdyssä tutkimuksessa tuli esiin, että valmentavia kursseja käyneet opiskelijat pärjäsivät paremmin valintakokeiden lisäksi myös yliopisto-opiskelussa (Arum & Roksa, 2011). Kursseja käyneet opiskelijat osasivat arvioida tietoa opintojen aikana kriittisemmin kuin ne opiskelijat, jotka eivät olleet käyneet valmennuskurssia. Lisäksi he kehittyivät näissä taidoissa enemmän opintojensa aikana.

Suomen ylioppilaskuntien liiton Matti Tujulan mukaan valmennuskursseilla on keskeinen merkitys opiskelupaikan saamisessa lääke-, oikeus- ja kauppatieteissä (Vehmanen, 2011). Hänen mukaansa mielikuva siitä, ettei näille aloille voi hakea ilman valmennuskurssia, on huono asia. Se karsii ne lukio-opiskelijat, jotka kokevat, ettei heillä ole varaa valmennuskurssiin, vaikka tämä mielikuva ei olisikaan oikea. Lisäksi kurssit eriarvoistavat hakijoita alueellisesti, koska maaseudulta kurssille osallistuminen vaatii asumista yliopistokaupungissa kurssin ajan (Vehmanen, 2011). Täten valmennuskurssit osaltaan ylläpitävät korkeakouluttautumisessa havaittavia alueellisia eroja (Rinne ym., 2008).

Helsingin yliopiston rehtorin kanta valmennuskursseihin vuodelta 2001 on kielteinen (Rehtorin päätös, 2001). Hänen mielestään valmennuskurssit ovat tasa-arvotavoitteiden vastaisia ja valintakokeita tulisi kehittää siihen suuntaan, ettei kursseja tarvittaisi. Rehtori on myös kielittänyt yliopiston henkilökunnan osallistumisen kaikkeen valmennuskurssitoimintaan. Kielto ei kuitenkaan sido yliopiston opiskelijoita, joista osa toimiikin valmennuskursseilla opetustehtävissä – toiset ilman minkäänlaista pedagogista koulutusta.

Koska kursseja järjestäville yrityksille ei ole asetettu mitään yleisiä pätevyysedellytyksiä kurssien opetushenkilökuntaa koskien, saa jokainen niistä määritellä standardinsa itse. Tämä tarkoittaa, että yksittäisten kurssien välillä

saattaa olla isoja eroja ohjaajien opetusvalmiuksissa, mitä opiskelijat eivät voi tietää vielä kursseille ilmoittautuessaan.

Vain eliitillä asiaa lääkikseen?

Valtakunnallisen koulutuspolitiikan tavoitteena on, että valtaosa ikäluokasta opiskelisi yliopistossa tai korkeakoulussa (Lahtinen & Välijärvi, 2014). Toisaalta yliopistot pyrkivät valitsemaan parhaat opiskelijat. Haastavat valintakokeet läpäissyt opiskelija-aines on usein lähtökohtaisesti todella motivoitunut ja kenties myös lähtövalmiuksiltaan paremmin orientoitunut selviämään yliopistomaailmassa, jolloin opintojen keskeyttäminen on harvinaisempaa. Sisäänpääsyn haasteellisuus vaikuttaa myös siihen, kuinka paljon opiskelija arvostaa omaa opiskelupaikkaansa ja millaiseksi hän kokee roolinsa opiskelijana. Kiihkeä kamppailu opiskelupaikan puolesta nostaa arvostuksen tuntua ja voi edesauttaa myös sitä, että oman alan opiskelijana olemisesta muodostuu tärkeä osa ihmisen identiteettiä.

Suomessa eri koulutusalojen väliset erot ovat kasvaneet ja koulutusalat ovat eriytyneet korkeamman ja matalamman statuksen koulutussuuntiin. Tutkimusten mukaan lääketiede on yksi tieteenaloista, joka on elitistymässä (Kivinen, Hedman & Kaipainen, 2012). Alalle valikoituu keskimäärin korkean sosioekonomisen aseman perheiden lapsia ja merkittävällä osalla isä, äiti tai molemmat ovat lääkäreitä. Tämä on tärkeää, koska perhetausta vaikuttaa osaltaan asenteisiin ja siten toimintaan lääkärinä (Vehmanen, 2011). Lääketieteen osalta huolta on herättänyt myös se, että opiskelemaan hakeutuu yhä nuorempia ihmisiä, jotka rajallisesta elämäkokemuksesta ja lapsien puutteesta johtuen harvemmin valitsevat yleislääketieteen tai psykiatrian omaksi alakseen (Rellman, 2014). Yleisesti ottaen koulutusalojen välisten erojen kasvaminen vaikuttaa koulutukseen valikoitumiseen siten, että korkean statuksen koulutukseen on vaikeampi päästä opiskelemaan, mikä osaltaan heijastuu myös valmennuskurssien suosion kasvuun.

Vanhempien ja erityisesti isän akateeminen koulutus on yhteydessä yleisesti yliopistokoulutukseen valikoitumiseen. Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että kotitauasta voi vaikuttaa koulutukseen valikoitumiseen, mutta se ei ole kuitenkaan sitä määräävä tekijä (Kivinen ym., 2012; Vanttaja, 2003; Reay, Crozier & Clayton, 2009). Vanhempien koulutustaso voi vaikuttaa valikoitumiseen myös epäsuorasti siten, että tavallista korkeammin koulutetut vanhemmat voivat tukea taloudellisesti lasten osallistumista valmennuskursseille. Aikaisemmat tutkimukset

(Ahola & Kokko, 2000) osoittavat, että valmennuskurssin käyminen on yhteydessä paitsi perheen sosioekonomiseen taustaan myös erityisesti vanhempien koulutustaustaan. Valmennuskurssin käyneillä oli 2,5-kertainen mahdollisuus päästä sisään yliopistoon. Lisäksi vanhempien koulutustausta vaikutti opiskelemaan pääsemiseen siten, että isän korkea koulutustaso tai yrittäjäyys yhdistettynä valmennuskurssiin nosti sisäänpääsyn todennäköisyyden 22 prosentista 50 prosenttiin. Tutkimustulosten perusteella näyttäisi siltä, että valmennuskursseille osallistuvat ne, joilla on muutenkin tavallista paremmat mahdollisuudet päästä opiskelemaan yliopistoon. Lisäksi he hyötyvät valmennuskursseista kaikkein eniten.

Kohti tasa-arvoisempaa valintakoeikäntäntöä

Kuinka valmennuskurssien eriarvoistavia vaikutuksia siten voitaisiin vähentää? Yksi mahdollinen keino olisi muuttaa pääsykokeita sellaisiksi, että valmennuskurssien merkitys vähenee (Mikkonen, 2013). Tällä hetkellä valintakokeissa on huomattavasti päällekkäisyyttä lukion ja ylioppilaskirjoitusten kanssa ja näiden painoarvon nostaminen merkittävämpään asemaan sisäänpääsyssä voisi auttaa tilannetta. Esimerkiksi Lahtisen ja Välijärven (2014) mukaan ylioppilastutkintoa tulisi hyödyntää nykyistä laajemmin opiskelijavalinnoissa, koska ylioppilastutkinto mittaa luotettavasti ylioppilaiden tietoja, taitoja ja kypsymystä jatko-opintoihin. Ylioppilastutkintoa painottamalla voidaan vähentää valmennuskurssien merkitystä sekä valintakokeisiin valmistautumisesta aiheutuvia tarpeettomia välivuosia (Lahtinen & Välijärvi, 2014). Toisaalta kirjoituksiin painottaminen saattaa ohjata valmennuskursseja lisäämään niihin valmistavien kurssien tarjontaa. Lahtisen ja Välijärven (2014) mukaan myös opiskelemaan pääsyä suoraan ylioppilastutkinnon perusteella olisi lisätävä, koska se säästäisi valintakokeisiin käytettäviä resursseja. Ahola ja Kokko (2000) ehdottavat artikkelissaan, että valmennuskurssien merkitystä voidaan yrittää vähentää myös lisäämällä aineistokokeiden ja soveltuvuuskoekäntäntöä.

Monessa maassa lääketieteen opiskelijat valitaan ensin koulutodistusten perusteella, minkä lisäksi arvioidaan hakijoiden soveltuvuutta. Esimerkiksi McMastersissa Torontossa on kehitetty vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja testaava Multiple Mini Interview (MMI) -menetelmä, jota käytetään kanadalaisissa yliopistoissa osana opiskelijavalintoja (Eva, Rosenfeld, Reiter & Norman, 2004). Menetelmän etuna on, että sen avulla hakijalla on mahdollisuus tuoda esiin sellaisia taitoja ja ominaisuuksia, jotka eivät tulisi muuten esiin. Joissakin tutkimuksissa on kuitenkin käynyt ilmi, että haastattelujen lisääminen valintakokeisiin ei välttämättä lisää valintojen osuvuutta. Vaihtoehtoisesti myös persoonallisuustestien käyttämistä on pohdittu soveltuvimpien opiskelijoiden löytämiseksi. Valintakokeiden muuttaminen tähän suuntaan ei kuitenkaan ole helppoa, koska uudenlaiset valintakokeet ovat kalliimpia kustannuksiltaan.

Alueellisen epätasa-arvon osalta tilannetta voitaisiin korjata esimerkiksi ottamalla käyttöön opiskelutukia vähävaraisille ja yliopistokaupunkien ulkopuolisille ylioppilail-

le, jotta nämäkin voisivat helpommin osallistua kursseille. Lisäksi osallistumista voitaisiin helpottaa kehittämällä kursseja osin verkkopohjaisiksi ja hyödyntämällä sosiaalista mediaa tehokkaasti kurssien toteutuksessa. Osittain tällaista kehitystä on jo tapahtunut, sillä keväällä 2014 järjestettiin ensimmäisen kerran ilmaisia valmennuskursseja oikeustieteelliseen ja lääketieteelliseen tiedekuntaan pyrkiville (Sjöholm, Helsingin Sanomat, 20.1.2014). Pohjimmiltaan valmennuskurssitoimintaan voi kuitenkin olla vaikea vaikuttaa, koska kurssien kysyntä todennäköisesti kasvaa sitä suuremmaksi, mitä vaikeampaa yliopistokoulutukseen pääseminen on. Ensiarvoisen tärkeää olisi myös saada tuore, puolueeton ja tieteellisesti pätevä selvitys valmennuskurssien vaikutuksesta sisäänpääsyyn eri aloilla.

Vaikka vanhempien koulutuksen ja varakkuuden tiedetään vaikuttavan huomattavasti lasten uravalintaan, voi myös yläkoulujen ja lukioden oppilaan- ja opinto-ohjaajilla olla tärkeä rooli tiedonvälityksessä. Vastaavasti opettajien asenteet saattavat myös vaikuttaa osaltaan siihen, minkä opiskelualan opiskelijat valitsevat. Koulukunnan tulisi kannustaa koululaisia jatko-opintoihin muun muassa yliopistossa. Laadukkaan opinto-ohjauksen avulla kaikki opiskelijat saavat riittävästi tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista, mukaan lukien ne opiskelijat, joiden vanhemmat eivät välttämättä osaa ohjata lapsiaan opiskeluvälinnoissa. Näin voidaan pyrkiä tasaamaan kotitautan vaikutusta koulutukseen valikoitumiseen. On tärkeää, että jatko-opintomahdollisuuksista kerrotaan opiskelijoille riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta opiskelijat tietävät, millaisia valintoja heidän tulisi opinnoissaan tehdä jatkokoulutukseen hakemista varten.

Ratkaisevatko valmennuskurssit lopulta sisäänpääsyn? Haastattelussa suosituimmilla aloilla moni opiskelija nostaa tämän kysymyksen esille, mutta aiheesta ei ole tutkittua tietoa (Vehmanen, 2011). Pääsykokeet eivät selvästikään ole tae sisäänpääsulle. Mielestämme objektiivista ja yksinkertaista vastausta kysymykseen ei voida nykytilanteessa saada ilman tutkimusta. Lukion tietojen ja yliopiston pääsykoekäntäntöjen välille on ikään kuin muodostunut kulu, jonka yli harppaamiseksi tunnutaan tarvitsevan jatkokoulutusta eli valmennuskurssi. Suosituilla aloilla on näin päässyt syntymään eräänlainen lisäporras yliopiston ja lukion välille.

Milla Räisänen on tohtorikoulutettava Helsingin yliopiston käyttäytymistieteellisen tiedekunnan yliopistopedagogiikan tutkimus- ja kehittämissyksikössä. Mikael Kuitunen on LT, dosentti, erikoislääkäri ja kliininen opettaja Helsingin yliopistossa, Lastenlinikalla ja HYKSin Lastenlinikalla. Lauri Partanen on tohtorikoulutettava Helsingin yliopiston matemaattisluonnontieteellisessä tiedekunnassa kemian laitoksella fyysikaalisen kemian laboratoriossa. Pia Österlund on LT, dosentti, erikoislääkäri ja kliininen opettaja Helsingin yliopiston syöpätautien osastolla ja Helsingin yliopistollisen keskussairaalan syöpäkeskuksessa.

LÄHTEET

- Aalto, S. (2010). Valmistavia tutkintoja, pääsykokeita ja valmennuskursseja – lääketieteen opiskelijavalintojen kehitys. *Suomen Lääkärilehti*, 65, 1753–1755.
- Ahola, S. & Kokko, A. (2000). Takuulla tavoitteeseen – kasautuuko hyväosaisuus valmennuskursseilla? *Yliopistotieto*, 1, 55–58.
- Arum, R. & Roksa, J. (2011). *Academically adrift. Limited learning on college campuses*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Eva, K. W., Rosenfeld, J., Reiter, H. I., & Norman, G. R. (2004). An admissions OSCE: The multiple mini-interview. *Medical Education*, 38, 314–326.
- Eximia (2014). Lääketieteen valmennuskurssit. Luettu 7.7.2014, <http://www.eximia.fi/valmennuskurssi/laaketiede/>
- HY 2013. *Vuonna 2013 Helsingin yliopistoon hakeneiden tilasto*. Luettu 6.2.2014, <http://www.helsinki.fi/opiskelijaksi/pdf/tilasto2013.pdf>
- Kandidaattikustannus Oy (2014). Valmennuskurssit. Luettu 7.7.2014, <http://www.kandidaattikustannus.fi/index.php?page=1016&lang=1>
- Kivinen, O., Hedman, J. & Kaipainen, P. (2012). Koulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuus Suomessa. Eriarvoisuuden uudet ja vanhat muodot. *Yhteiskunta-politiikka*, 77, 559–566.
- Lahtinen, A. & Välijärvi, J. (2014). *Ylioppilastutkinto-kannanotto*. Suomalaisen tiedeakatemia kannanottoja 5. Suomalainen Tiedeakatemia: Kannanottoja-sarja.
- Lääkisvalmennus.fi (2014). Kurssit. Luettu 7.7.2014, <http://www.laakisvalmennus.fi/kurssit.php>
- MAFY-valmennus (2014). Lääketieteen valmennuskurssit. Luettu 7.7.2014, <http://www.mafyvalmennus.fi/laaketieteellinen>
- Medicinarklubben Thorax rf. (2014). Thorax Prepkurs. Luettu 7.7.2014, http://www.thorax.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=6
- Mikkonen, H. (2013). *Yliopisto-opiskelijoiden sosioekonominen tausta Suomessa vuonna 2010 ja taustassa tapahtuneet muutokset verrattuna 1990-lukuun*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta.
- Pykälä ry. Valmennuskurssit. Luettu 21.2.2014, <http://pykala.fi/valmennuskurssit>
- Reay, D., Crozier, G. & Clayton, J. (2009). 'Strangers in paradise?' Working-class students in elite universities. *Sociology*, 43 (6), 1103–1121.
- Rehtorin päätös 20.11.2001. Helsingin yliopiston kanta opiskelijavalintoihin tähtääviin valmennuskursseihin. Luettu 21.2.2014, <http://notes.helsinki.fi/halvi/hallinto/rehtorin.nsf/dc887e3b5230caa0c225685400395d44/e422a328ca555669c2256b1800309f58?OpenDocument>
- Rehman, J. (2014). *Ikäraja lääkkeeseen?* Kommentti. Suomen Lääkärilehti. Luettu 3.2.2014, http://www.laakarilehti.fi/kommentti/index.html?opcode=show/news_id=14363/type=7
- Rinne, R., Haltia, N., Norin, H. & Jauhiainen, A. (2008). *Yliopiston porteilla. Aikuiset ja nuoret hakijat ja sisäänpäässeet 2000-luvun alun Suomessa*. Turku: Suomen kasvatus-tieteellinen seura.
- Rämö, M. (2005). *Valmennuskurssit portti oikikseen ja lääkkeeseen*. Ylioppilaslehti 30.9.2005. Luettu 21.2.2014, <http://ylioppilaslehti.fi/2005/09/valmennuskurssit-portti-oikikseen-ja-laakikseen/>
- Sjöholm, J. (2014). *Myös stipendejä ja ilmaiskursseja on tarjolla*. Helsingin Sanomat 20.1.2014.
- Valmennuskeskus (2014). Lääketieteen valmennuskurssit. Luettu 7.7.2014, <http://www.valmennuskeskus.fi/valmennuskurssit/laaketiede/yleista-tietoa>
- Vanttaja, M. (2003). Koulumenestyjien urapolut. *Yhteiskuntapolitiikka*, 68, 131–140.
- Vehmanen, M. (2011). Raha avaa lääkiksen ovet. *Suomen lääkärilehti*, 66, 1638–1641.